

Šiame numeryje skaitykite:

2 psl.

Džiaugiasi sugrįžę į gimtąjį kraštą

Julius ir Natalija Pagojai ūkį kūrė tik savomis lėšomis

3 psl.

Darbštuolių ūkis — Vaiguvos vizitinė kortelė

Papildomos išmokos už pirmuosius hektarus

4 psl.

Jiems rugsėjis — neeilinių gimtadienių mėnuo

5 psl.

Ekologiškas jogurtas „Dobilas“ su citrinomis ir imbieru — tikras skonių, vitaminų, kokybės ir energijos pliūpsnis

6 psl.

Patarimai norintiems turėti gausesnę bei produktyvesnę karvių bandą

Antibiotikai piene

7 psl.

Karvute žaloji...

8 psl.

Rugsėjo 1-ąją vaikus pamalonino „Čia“ prekybininkai

Džiaugiasi sugrįžę į gimtąjį kraštą

Genė ir Edmundas Turskiai savo sodyboje su anūkiu Emiliu.

Namas, kur šiuo metu įsikūrę Anykščių rajono Surdegio kaime ūkininkai Genė ir Edmundas Turskiai, mena 1938-uosius metus. Jame net 17 kartų keitėsi gyventojai.

Algirdas Dačkevičius

„Taj tėvėlių namas“, — sako Genė. Čia buvo ir aštuonmetė mo-

kykla, ir daugiabutis. Nuosavybė prarasta, kai tėvai atsidūrė tremtyje, Krasnojarsko krašte. Grįžo iš ten apie 1958-uosius ir kitą namą

susirentė.

Po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo Genė ir Edmundas, tuomet gyvenę ir dirbę Šiauliuose, nutarė grįžti į gimtinę. Tuo labiau, kad atsirado galimybė kurtis senajame tėvų name.

Taip 1992-aisiais, pardavę mies-

te sodą, nusipirko karvę ir su mažais vaikais atsikraustė į Surdegį. Pagal Valstiečių ūkio įstatymą įsigijo 10 hektarų žemės ir, neskaičiuodami valandų, kibo į darbą.

(Nukelta į 2 psl.)

SVEIKINAME

geriausius rugpjūčio mėnesio ūkininkus pagal skirtingas superkamo pieno kiekio grupes

Pirmoje grupėje

(per dieną parduoda nuo 50 iki 199 kg natūralaus pieno)
Regina Šleinienė — Liolių k., Rietavo sen., Plungės r.

Antroje grupėje

(per dieną parduoda nuo 200 iki 499 kg natūralaus pieno)
Vaidas Kvedaris — Užpelkių k., Usėnų sen., Šilutės r.

Trečioje grupėje

(per dieną parduoda nuo 500 iki 999 kg natūralaus pieno)
Rimas Razminas — Dvarviečių k., Skaudvilės sen., Tauragės r.

Ketvirtoje grupėje

(per dieną parduoda nuo 1000 iki 1999 kg natūralaus pieno)
Vytautas Vaišvila — Kalniškių k., Šaukėnų sen., Kelmės r.

Penktoje grupėje

(per dieną parduoda nuo 2000 kg ir daugiau natūralaus pieno)
Adomas Gervinskas — Daukšių k., Skuodo sen., Skuodo r.

Geriausio ekologiško pieno gamintoja

Pranciškus Razutis — Balsėnų k., Veiviržėnų sen., Klaipėdos r.

Vėliavą į varžytuvių kelią palydėjo pirmūnė

Rugsėjo pradžioje respublikinio konkurso „Geriausieji melžėjai 2014“ varžytuvių vėliava suplevėsavę Plungės rajono Prūsalių kaime pas ūkininkus Rūtą ir Vacį Galdikus.

Algirdas Dačkevičius

Po penkerių metų Žemaičiai po penkerių metų pertraukos vėl nutarė rengti melžėjų varžytuves. Į Prūsalių kaimą

pas ūkininkus Galdikus, garsėjančius puikiais pieno kokybės ir bandos produktyvumo rodikliais, penktą valandą ryto sugužėjo melžėjos, jas palaikantys ūkininkai ir, žinoma, autoritetinga vertinimo komisija, vadovaujama Josifo Tačo melžimo mokymo centro direktoriaus Sauliaus Tušo.

(Nukelta į 4 psl.)

Varžytuvėse gausiausiai dalyvavo melžėjos, iš kurių ūkių pienas tiekiamas „Žemaitijos pieno“ bendrovei — (iš kairės): A.Zulonienė, S.Sablinskienė, R.Erminaitė, Z.Petrutienė ir A.Milieškiene.

Džiaugiasi sugrįžę į gimtąjį kraštą

(Atkelta iš 1 psl.)

Pradžia, kaip ir visiems naujai pradėjusiems ūkininkauti Lietuvoje, buvo nelengva. Gerai, kad pagelbėjo europinė parama: už ją įsigytas šaldytuvas, melžimo įranga, nusipirkta žemės ūkio technikos ir kt.

Dideli pokyčiai įvyko ūkininkaujant darbštuoliams. Gyvenamasis namas po rekonstrukcijos neatpažįstamai pasikeitė: ne tik apšiltintas, bet ir stogas naujas uždengtas. Pastatyta pirtelė, jauki pavėsinė, o vietoj klėties įrengtas pieno blokas. Rekonstruotas tvartas į gerokai didesnę ir erdvesnę. Juk reikia padidėjusią bandą kur laikyti, nes šiuo metu ūkininkai melžia 20 piendavių, dar turi apie tiek pat prieauglio.

Turskiai užaugino dvejetą atžalų. Dukra Vaiva su vyru gyvena ir dirba Kėdainiuose. Abu — informatikai. Sutuoktinis dirba vadybininku. Sūnus Šarūnas dirbuojasi Švedijoje — turi savo statybos firmą.

Tėvai džiaugiasi darbščiais vaikais, kurie ir šiandien jiems dėkingi už gyvenimišką pamoką bei būna dažni svečiai Surdegyje. Šarūnas tėvams, kaip statybininkas, padeda — uždengė namo stogą.

Didžiausias Genės rūpestis — augmenija gražinti sodybos aplinką ir ją puoselėti. Įvairūs dekoratyvūs krūmai ir kiti augalai savo įvairovė džiugina akį. Čia užsukus visuomet pamatai ką nors naujo — gražių pokyčių Turskių sodyboje neįmanoma nepastebėti.

Turskiai prisipažįsta, kad be darbo neįsivaizduotų savo gyvenimo. „Ypač punktualus vyras — karves melžia visuomet laiku“, — džiaugiasi sutuoktinė.

Edmundas pastebi, kad toks

punktualumas reikalingas siekiant didesnio pieno produktyvumo. Turskių bandos pieno kokybė — taip pat nepriekaištinga. Ji — viena iš geriausių Anykščių rajone.

Ūkininkas pats prisiruošia geros kokybės pašarų. Be abejonės, jis džiaugiasi, kai per patį šienapjūtės įkarštį pagelbsti nuoširdus ir darbštus kaimynas Vidas Kariauskas.

Bandą ūkininkai nuolatos atnaujina, nes prisaugina puikių telyčaičių. „Tvarkomės taip, kad nep-

Skoningai tvarkoma sodybos aplinka.

roduktyvių karvių neliktų“, — sako Genė. Darbštuoliai ūkininkai myli gyvulius — visos karvutės turi vardus: Gražuolė, Liepa, Vėtra, Aura, net Marusia, — tai tik keletas iš jų. Anūkėlis Emilis visus karvučių vardus irgi žino. Galbūt ateityje jis pamils žemdirbiškus darbus ir seks senelių pėdomis. O dabar smagiai dviratuką mina po rūpestingai tvarkomą kiemą, išklotą trinkelėmis.

Ūkininkams nėra kada atostogauti. Kartą už gerą dalyvavimą konkurse „Metų ūkis“ Edmundas buvo paskatintas kelione į Vokietiją, kur pamatė, kaip šiame krašte tvarkosi ir gyvena žmonės.

Be kasdienio ūkininkavimo, Ed-

mundui labai patinka medžio darbai. Ir gaterį nusipirko, kad galėtų prirėkus medienos pasiruošti. Žmonos polinkis prie medžio irgi panašus. Juk, prieš pargrįždama į tėviškę, ji darbavosi medžio apdirbimo technologe.

Genė nesibodi ir visuomeninės veiklos. Ji — Surdegio bendruomenės tarybos narė. Moteris džiaugiasi, kad bendruomenei buvo pavykę gauti pagal Baltijos-Amerikos partnerystės programą lėšų, už kurias įsigytas kompiuteris, fotoaparatas, sutvarkytas bendruomenės pastatas ir kt.

Gaila, kad aktyviausi bendruomenės nariai — gerokai pagyvenę žmonės, o jaunimas į bendrą veiklą nelabai nori įsilieti.

Malonu vaikštinėti trinkelėmis grįstais takais, o anūkui tikras džiaugsmas jais dviratuku važinėti.

Julius ir Natalija Pagojai ūkį kūrė tik savomis lėšomis

Konkurso „Metų ūkis 2014“ komisijos nariai — Telšių rajono ūkininkų sąjungos pirmininkas Vytautas Rakickas, Telšių rajono savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotojas Kęstutis Gusarovas, Telšių rajono savivaldybės administracijos Kaimo plėtros skyriaus vedėjas Albinas Slavinskis ir vyr. specialistė Gražina Žilienė — užsuko pas Nataliją ir Julijų Pagojus, ūkininkaujančius Mitkaičiuose. Juos, paskatinusi dalyvauti konkurse, aplankė ir Nevarėnų seniūnė Vilma Šakienė.

Jurgis Dapšys

Natalija buhalterio, o Julius, Gruzdžiuose įgijęs veterinarijos felčerio specialybę, kolūkyje dirbo iki pat jo iširimo. Mitkaičių kaime įsikūrę Pagojai, ūkininko ūkį įrengė 2002 metais, žemdirbiš-

per 105 tonas pieno. Veislinių gyvulių nepirko, nes karvių, kurių produktyvumas siekia per 5 tonas, 4 proc. pieno riebumo ir 3,3 proc. jo baltymingumo, bandą susikomplektavo patys. Pradėjo nuo dviejų nuosavų karvių, vėliau padidino bandą už pajus iš kolūkio gautais bei savais užaugintais gyvuliais.

me priestatus“, — aprodama kūklias valdas, pasakojo ūkininkė.

Šeima gyvena puikiame name. Pažvelgęs į jį, neatspėtum, kad tai 1988 metais statytas standartinis sovietinių laikų namas, kurį kolūkis anuomet skyrė jauniems specialistams. Natalija ir Julius užaugino du sūnus. Jauniausias Andrius — Mykolo Romerio uni-

Julius ir Natalija Pagojai.

versiteto studentas, vyriausiasis Vitalijus — Vilniaus Gedimino technikos universiteto inžinierius magistrantas.

Vyras sakė, kad pavyzdgingai sutvarkyta aplinka — žmonos ir vyriausiojo sūnaus nuopelnas. Jis labiau linkęs prie sunkesnių darbų, verčiau malkas skaldo nei meistruoja. Meniškos sielos Natalija komponavo gėlynus, o sūnus Vitalijus įrengė fontaną, kuris atgaivina šeiminius ir jų svečius karštą dieną.

„Netiesa, kad Julius tik malkas

skaldo ir kitus sunkius darbus dirba. Jis sugeba ir gardžius sūrius pagaminti“, — Natalija siūlė svečiams paragauti varškės sūrio.

Dėkodama šeiminkams už sveitingumą, Nevarėnų seniūnė V.Šakienė linkėjo jiems visokeriopos sėkmės. „Norėčiau, kad Natalija ir Julius savo pavyzdžiu užkrėstų ir kitus ūkininkus“, — sakė seniūnė. Ji pasidžiaugė seniūnijos žemdirbiais, kurie kantriai triūsia, nepaisydami krizių ir laikinų nesklaidumų, siekia gerų rezultatų.

Natalija ir Julius Pagojai, Vilma Šakienė, Vytautas Rakickas, Kęstutis Gusarovas, Gražina Žilienė ir Vytautas Slavinskis.

ka veikla užsiima per du dešimtmečius ir kitokio gyvenimo nebeįsivaizduoja. Rusijai uždraudus lietuviškų pieno produktų eksportą, pieno gamintojai vėl patirs nuostolių. Anot Natalijos, paskutiniaisiais metais juos tenkino superkamo pieno kainos, bet dabar reikės tenkintis mažesnėmis ir skaičiuoti nuostolius. „Karvių dar neparuosime. Gal kaip nors išgyvensime“, — patikino ūkininkė.

Pienininkystės kryptį pasirinkę Pagojai melžia 21 karvę ir bandai pakeisti laiko 5 telyčias. Per metus „Žemaitijos pienui“ parduoda

Šeima valdo 66 hektarus žemės, iš kurios — 22 hektarai nuosavi. Didžiausios valdos — pievos ir ganyklos. Gyvuliams šerti augina kviečių ir avižų, o savo reikmėms — daržovių.

„Technika varginga, sena. Tad negalime konkuruoti su stambiais ūkininkais“, — kalbėjo Natalija. Ji sakė, kad nenorėjusi net konkurse dalyvauti, nes jie ne parodai, o sau dirba. „Nedalyvaujame projektuose, nesame gavę paramų ar iš banko ėmę paskolų. Viską susikūrėme iš nuosavų lėšų. Pamažu remontavome pastatus, įsirengė-

Sodybą puošia dekoratyvus šulinys ir fontanas.

Darbštuolių ūkis – Vaiguvos vizitinė kortelė

Kelmės rajone rengto konkurso „Metų ūkis“ nugalėtojais tapo Vaiguvos miestelio pakraštyje ūkininkaujantys Eugenija ir Povilas Minčinauskai. Mišraus ūkio, kuriame dominuoja pienininkystė, šeiminkai sukūrė nedidelį, kompaktišką, šeimai išgyventi leidžiantį ūkį. Darbštuoliai jau penkerius metus pienui tiekia „Žemaitijos pieno“ bendrovei ir yra patenkinti dalykišku bendradarbiavimu. Minčinauskai pripažinti ir gražiausios rajono sodybos šeiminkais.

Netekę darbo įkūrė parduotuvę

Eugenijos Minčinauskienės profesija – zootechnikė. Kolūkyje dirbo fermos vedėja. Povilas buvo traktorininkas.

Šeima visuomet laikė gyvulių. Tik kolūkių laikais jų skaičius buvo ribojamas. Nebūtų gavę tiek pievų ir ganyklos, kad išlaikytų kelias karves. Tačiau turėdavo kitokių gyvulių, kuriems nereikėdavo didelių žemės plotų.

lingos investicijos.“

Pradžią nebuvo lengva

Eugenija ir Povilas ūkį kurti pradėjo nuo trijų hektarų. „Žemės nepaveldėjom, – pasakoja Povilas. – Mano tėvai atgavo keletą hektarų. Bet turėjome dalytis aštuoni vaikai. Nė nebeieškojau savo dalies. Tuomet žemė buvo nebrangi. Mokėjom po penkis, septynis šimtus litų už hektarą, vėliau – po tūkstantį.“

kitokios technikos įsigyti. Be paramos nebūtų išsivertę.

Iš paramos ūkininkai pirko traktorių, sėjamąją, ktokios technikos. Paskolas jau baigia išsimokėti. Džiaugiasi, kad ateis ramesni laikai.

Talkina sūnus

Tėvai džiaugiasi, jog prie žemės ūkio darbų jiems pagelbėja namuose likęs sūnus Tomas. Aplinkos dizaino specialybę baigęs vaikas negavo darbo. Todėl įsidarbino tėvų ūkyje.

„Dabar man nereikia nei arti, nei sėti, nei kulti“, – šypsosi P. Minčinauskas, žiūrėdamas į su entuziazmu ūkyje dirbantį sūnų.

Du sūnus išauginę Minčinauskai tikisi, jog neturės problemos, kad nebūtų kam palikti ūkio.

Pati direktorė, pati melžėja, pati dizainerė

Iširus kolūkiams, netekę darbo Eugenija ir Povilas Minčinauskai nepasimetė. Turėdami tik tris hektarus žemės sukūrė ūkį, kuris suteikė darbo jiems patiems, sūniui ir svertimiems žmonėms.

sodina kitur.

Įspūdingai atrodo laiptais apkarpytų tujų labirintai, fontanas, gėlynai, puikiai derantys su atnaujintais pastatais, poilsio salė. Net fermos kiemas išpuoštas gėlėmis. O buvusiam senajame ūkiniame pastate įrengta pobūvių salė.

Už ūkinio pastato tvarkingai išri-

kiuota technika. Ūkį vertinusi komisija stebėjosi, jog miestelyje įmanoma sukurti tokį modernų, optimalų, europietišką ūkį.

Pasijunti tarsi laukiamas svečias

Vaiguviškius aplankanti ir su jais dalykiškai bendradarbiaujanti „Žemaitijos pieno“ Žaliavos pirkimo vadybininkė Aldona Krikščiūnienė sako, kad čia visuomet malonu užsukti, nes esi laukiamas tarsi mielas svečias.

Ypač krenta į akis sutuoktinių darbštumas. Abu tarsi nenuilstančios bitelės nuo ankstyvo ryto iki vėlaus vakaro sukasi sodyboje: Eugenija puoselėja aplinką, o Povilas – daugiausiai prie technikos. „Šiuose namuose dvelkia susiklausymas ir darna, vidinė santarvė, kurios neįmanoma nepajusti čia apsilankius“, – sako A. Krikščiūnienė.

Parengta pagal Reginos Musneckienės straipsnį „Europietiškas ūkis Vaiguvos miestelyje“ („Šiaulių kraštas“ 2014 m. rugsėjo 3 d. Autorės nuotraukos.

Per dvidešimt ūkininkavimo metų Eugenija ir Povilas Minčinauskai sutvarkė visą ūkiui reikalingą bazę, restauravo namą, senus ūkinius pastatus, sutvarkė sodybos aplinką.

Kai tik susituokė, apsigyveno sodyboje miestelio pakraštyje. Iširus kolūkiams, daugelis specialistų pasimetė. Darbo nėra. Ką daryti? Eugenija Minčinauskienė prisipažįsta taip pat pasimetusi. Vaikai maži. Darbo Vaiguvoje nėra. Reikia kažko griebtis. Įsikibo pirmosios minties įkurti parduotuvę. Įkūrė ją miestelio centre. Sėkmingas prekybos verslas vėliau padarėsi kurti ir ūkį.

Nedidelė parduotuvėlė Vaiguvos centre gyvuoja iki šiol. Didelio pelno ji neneša. Tačiau Eugenija džiaugiasi sukūrusi porą darbo vietų miestelio moterims.

„Buvau paprastas žmogelis, – mena Povilas Minčinauskas. – O kai iširo kolūkiai, aukštuosius mokslus baigę specialistai ėjo pas mus darbo prašyti. Gal ir aš būčiau daręs tą patį. Bet žmona nenuleido rankų. Tada ir pasirodė, kas gabesnis. Ir dabar ji viską skaičiuoja. Sudėlioja visas pajamas ir išlaidas. Pasitardami sprendžiame, kur labiausiai reika-

Šiuo metu Minčinauskai valdo 150 hektarų žemės. Dalis jos praverčia ganykloms ir pievoms, dalyje augina javus ir kitas kultūras. Minčinauskai plėtė ir karvių bandą. Parduodami pienui, remonto apšiuosius ūkinius pastatus, atnaujino sodybą. Nusipirko plytų, pasistatė naują didelę fermą.

Pasinaudodami Europos Sąjungos parama atnaujino techniką. Tačiau parama, kaip patys sako, naudojosi atsargiai.

Pasak P. Minčinausko, bijoje skolinis iš banko dideles sumas. Lietuvos ūkininkas negali planuoti nė keleriems metams į priekį. Juk esi priklausomas nuo gamtos, kuri ūkininkų nelepina. Ir kainos kaip pati gamta – kaprizingos. Vienais metais derlių parduodi už gerą kainą, kitais, žiūrėk, jos ir nukrinta. Kainos krinta, o skolos banke dėl to nesumažėja.

Tačiau mišriame ūkyje daugiau visko reikia. Turėjo ir fermą modernizuoti, ir žemės dirbimo bei

Naujoje modernioje fermoje ūkininkai Minčinauskai laiko 56 galvijus, tarp jų 40 melžiamų karvių.

Praėjusiais metais nemažą dalį pajamų iš ūkio Minčinauskai investavo į sodybos sutvarkymą. Jau ir anksčiau jų sodyba Vaiguvos miestelyje patraukdavo akį. Tačiau pernai sudėti visi akcentai.

Pagrindinė sodybos dizainerė – pati ūkininkė Eugenija Minčinauskienė, vietinių žmonių ir seniūno Genute vadinama.

Eugenija sako savo sodyboje tiesiog eksperimentuojanti. Želdinius sodina ir gėlynus tvarko iš nuojautos. Pasodina vienoje vietoje. Mato, kad netinka, per-

Ūkininkų technikos kiemas. Turima technika leidžia optimaliai ūkininkauti.

Papildomos išmokos už pirmuosius hektarus

Nacionalinė mokėjimo agentūra (NMA) informuoja, kad pareiškėjams, kurie 2014 m. pateikė paraišką tiesioginėms išmokoms gauti, numatoma mokėti išmoką už pirmuosius hektarus, t.y. papildomą išmoką iš Europos Sąjungos lėšų už nustatytą pareiškėjo deklaruotą žemės ūkio naudmenų pirmųjų (iki 30 ha) hektarų skaičių.

Paramos gavėjai, kurie, lyginant su 2013 m., padidino deklaruotą plotą ir gavo NMA prašymą patikslinti duomenis, iki š. m. lapkričio 1 d. turi pateikti viso ploto žemės dirbimo (žemės ūkio veiklos) įrodymą ir žemės valdymo teises (nuosavybės, nuomos ar kitais pagrindais) patvirtinimo dokumentus. Į gautus prašymus pa-

tikslinti duomenis paramos gavėjai raginami atsakyti kaip galima greičiau.

Atkreipiame dėmesį, kad jei paminėti dokumentai nepateikiami, jei pateikiami ne viso žemės ploto dirbimą įrodantys ir ne visos žemės nuosavybės teisę patvirtinantys dokumentai, taip pat jei remiantis pateiktais dokumentais

nustatoma, kad valda buvo padidinta, siekiant gauti didesnę paramos sumą, išmoka už pirmuosius 30 hektarų nemokama ir deklaruotą plotą padidinusiam, ir deklaruotą plotą sumažinusiam pareiškėjui. (<https://www.nma.lt/index.php/naujienuos/papildomos-ismokos-uz-pirmuosius-hektarus-/5225>). (NMA inf.)

Rugsėjį savo jubiliejinus gimtadienius arba sukaktis šventė du ūkininkai, piena tiekiantys „Žemaitijos pienui“.

40 metų sukaktį šventė **Robertas Monstavičius** iš Rietavo savivaldybės, Tverų seniūnijos, Žilaičių kaimo.

50-ąjį rugsėjį pasitiko **Jonas Stanevičius**, gyvenantis Šilutės rajone, Stoniškių seniūnijoje, Stumbagirių kaime.

Jų pasveikinti atvyko „Žemaitijos pieno“ Žaliavos pirkimo vadybininkės Karolina Gečaitė ir Jurgita Zaboraitė.

Gerbiamas Robertai Monstavičiau,

Nuoširdžiai sveikiname Jus 40-ojo gimtadienio proga, linkėdami, kad visi vertingi sumanymai taptų svariais darbais, kurie džiugintų ne tik Jus, bet ir Jūsų bendraminčius.

Kasdienio veržlumo ir atkaklumo, įveikiant visa tai, ko trokštate ir ką svajojate gyvenime pasiekti.

Pusę amžiaus prabėgo kaip viena diena

Jonas Stanevičius iki aštuonerių metų gyveno tėvų gimtinėje Uostiškių kaime, Usėnų seniūnijoje, Šilutės rajone. Vėliau persikraustė į sodybą Stumbagirių kaime, Pagėgių seniūnijoje. Jaunystėje su artimaisiais sukūrė ūkį, kuriame iki šiol gyvena ir puikiai ūkininkauja.

Baigęs mokyklą, jaunuolis įstojo mokytis į Šilutės technikumą zootechniku. Šiuo metu J. Stanevičius laiko 30 melžiamų karvių. Darbuojasi kartu su seserimi Silva. Ji — pagrindinė pagalbininkė. Labai praverčia prie darbų ir 79 metų tėvelio, taip pat Jono, nenulstančios rankos.

Ūkininkas už pagalbą kasdiniuose darbuose dėkingas ne tik sūnėnui Remigijui Stanevičiui, bet artimesniems ir tolimesniems kaimynams: Virginijui Rimkui, Linui Bičkui, Algirdui Brečkui, Stasiui

Sudeikiui ir daugeliui kitų. „Puikiai sutariu su visais, todėl ir kaimynai, ir giminaičiai niekuomet neatsisako padėti“, — sako Jonas.

Jonas visą laiką piena parduoda tik „Žemaitijos pienui“, įgyvendino ES remiamas Pieno ir Nitratų programų direktivas, modernizavo ūkį.

Laisvalaikį Jonas skiria poilsiui. Jaunystėje daug keliavo, Anglijoje dirbo žemės ūkyje, bet nepatiko, nes, kaip dabar juokauja, tuomet buvo „laisvo oro direktorius“. Pasak jo, 50 metų prabėgo kaip viena diena.

Jonas Stanevičius.

Vėliavą į varžytuvių kelią palydėjo pirmūnė

(Atkelta iš 1 psl.)

Varžytis panoro 9 melžėjos. Dauguma jų dirba pas ūkininkus, o 3 moterys atstovavo savo ūkiams. Džiugu, kad dauguma varžytuvių dalyvių — net 5 — atvyko iš ūkių, piena tiekiančių „Žemaitijos pienui“ bendrovei. Tai Zenaida Petrulienė, Sigita Šablinskienė, Alma Milieškienė, Rusnė Erminaitė ir Augustina Zulonienė.

Varžytuvių komisijos pirmininkas Saulius Tušas aptaria rezultatus.

Varžytuvių dalyvės ir organizatorius ankstyvą rytą atvykęs pasveikino Plungės rajono savivaldybės meras Audrius Klišonis.

Melžėjoms teko įveikti net šešetą rungčių. Pirmiausiai įvertintas individualus sanitarinis pasiruošimas. Aukščiausi balai tarp kitų konkurenčių už gražią ir tvarkingą aprangą atiteko „Žemaitijos pienui“ lojalioms melžėjoms.

Vėliau leista melžti karves. Pasak S. Tušo, varžytuvių dalyvės tikamai nepaskirstė dėmesio melždamas pakaitiniu būdu dvi karves (tokia konkurso sąlyga). „Kai prilipdavote prie vienos piendavės, tai tarsi pamiršdavote kitą“, — šypsodamasis šios rungties pagrindinę klaidą reziumavo komisijos pirmininkas.

Pieno kiekio ir švarumo melžiant aikštelėje vertinimu rūpinosi komisijos narė iš LSMU Veterinarijos akademijos Gyvulininkystės katedros docentė Aldona Šimkienė. Ji aukščiausiais balais įvertino Zenaidą Petrulienę ir Rusnę Erminaitę. Beje, Zenaida melžtuvo sanitarinio apdorojimo rungtyje aparatą išplėvė švariausiai iš visų konkurso dalyvių. „Esate ne suvalkiečiai, o vandens plaunant melžimo aparatus labai pagailėjote“, — juokavo A. Šimkienė. Tačiau reziumuodama konkurso rezultatus ji pamalonino žemaičius, teigdama, jog pienas buvo pamelžtas švariausiai iš visų šiuo metu konkursuose dalyvavusių rajonų.

Geriausia tobulėti — varžytuvėse

Josifo Taco melžimo mokymo centro vadovas ir konkurso „Geriausi melžėjai“ vertinimo komisijos pirmininkas dr. Saulius Tušas pastebėjo, kad melžėjų varžytuvės rengiamos jau 14 metų. Šiemet konkursai įvyko Vilkaviškio, Joniškio, Ukmergės, Utenos, Ku-

piškio, Anykščių, Kauno rajonuose, Pagėgių savivaldybėje, spalio 2-ąją vyks Jurbarke. Nugalėtojų trejetukai ruošiasi finalinei šventei, kuri bus surengta spalio 17 dieną Sidabrave (Radviliškio r.).

Pasak S. Tušo, šiemet varžytuvių rengia daugiau rajonų — 11, o būdavo po 9 ar 10.

Vertindamas melžėjas, konkurso vadovas mano, kad jų rezultatus labai lemia profesionalumas. Kai kurios melžėjos varžytuvėse dalyvauja ne vienerius metus ir joms yra lengviau įveikti naujokas. Tačiau jaunimas irgi ne iš kelmo spirtas — stengiasi ugdyti taisyklingo melžimo įgūdžius.

S. Tušas pastebėjo, kad daugeliu varžytuvių dalyvių koją pakišo teo-

Augustiną Zulonienę (centre) sveikina (iš dešinės) Rigilda Baniienė ir Jurgita Zaboraitė.

riniai klausimai, į kuriuos geriausiai atsakė tik viena melžėja.

Patirtis ir jaunystė — greta

Po rezultatų susumavimo konkurso nugalėtojos ir dalyvės gausiai apdovanotos organizatorių ir rėmėjų dovanomis. Padėkos raštus ir atminimo dovanas konkurstantėms, melžiančioms pienui „Žemaitijos pienui“ bendrovei, įteikė Lietuvos pieno ūkių asociacijos direktorė Rigilda Baniienė ir Žaliavos pirkimo vadybininkė Jurgita Zaboraitė. Melžėjų varžytuvių vėliava perduota į M. Kakčio ūkį, kuriam šlovę atnešė konkursą laimėjusi Judita Ruginienė.

Vėliavą į tolimesnių varžybų kelią perdavė Jovita Mikalauskiene,

2004-ųjų respublikinių melžėjų varžytuvių antrosios vietos laimėtoja. Mikalauskių ūkis, įsikūręs Žemaičių Kalvarijoje, visą laiką piena tiekia tik „Žemaitijos pienui“, o Jovita yra aktyvi Lietuvos pieno ūkių asociacijos valdybos narė.

Šalia patyrusios ūkininkės ir puikios melžėjos negalime nepaminėti ir jauniausios varžytuvių dalyvės Rusnės Erminaitės. Jos tėvų ūkis piena parduoda irgi „Žemaitijos pienui“. Jauna mergina mokosi Rietavo žemės ūkio technikumė ir ūkininkauja. Karvutes ji pradėjo melžti nuo pirmos klasės. Rusnė pasiryžusi dirbti su tėveliais, ateityje gal ir visą ūkį perims. Juk yra tikra darbštuolė, nevengia net prie traktoriaus vairo sėsti.

Varžytuvių dalyvius priėmė svetingi šeimininkai Rūta ir Vacys Galdikai.

Pagėgių krašte vėl pirmavo Lina Snegiriovienė

Lumpėnuose, Remigijaus Kelnerio žemės ūkio kooperatyve „Lumpėnų Rambynas“, įvyko respublikinių melžėjų varžytuvių pirmasis etapas, kuriame varžėsi Pagėgių krašto geriausi karvių melžėjai.

Pasak renginyje dalyvavusių įvairių veterinarinių papildų, pašarų, melžimo technikos gamintojų ir platintojų, įsteigusiu dovanas melžėjoms, Pagėgių savivaldybėje šios varžytuvės visada praeina puikiai ir sklandžiai.

Komisijos darbu vadovavęs Sau-

lius Tušas, išsakydamas kritikos žodžius varžybų dalyviams, pagerė pagėgiškius, visus be išimties geriausiai Lietuvoje plaunančius melžimo aparatus.

Visi trylika varžytuvėse dalyvavusių dalyvių sakėsi patyrę didelį jaudulį ir norą dar labiau tobulėti. Dalyviai atvyko iš Jono Dambrausko, Gintauto Šepučio, Stasio Sudeikio ūkių, iš „Bajėnų“, „Piktupėnų“, „Lumpėnų Rambynų“, „Silgalių“ žemės ūkių bendrovių.

Nugalėtoja pripažinta Lina Snegiriovienė iš žemės ūkio bendrovės „Bajėnai“. Ji jau ne pirmus metus tampa geriausia ir toliau varžy-

sis kitame respublikinio konkurso etape. O „Bajėnų“ bendrovė melžėjų lyderės melžiamą pienui tiekia „Žemaitijos pienui“. Varžytuvėse dalyvavo ir jos kolegė Lina Vaičikauskiene, kuri tenkinosi 5-ąja vieta. Prie jų prisijungė Odeta Kuizinienė, melžianti piendaves Gintauto Šepučio ūkyje, kuris pienui tiekia irgi „Žemaitijos pienui“.

Saunias melžėjas gyrė jų šeimininkai, o renginyje dalyvavusios Lietuvos pieno ūkių asociacijos direktorė Rigilda Baniienė ir „Žemaitijos pienui“ Žaliavos pirkimo vadybininkė Karolina Gečaitė įteikė joms padėkos raštus ir atminimo dovanas.

(Iš kairės) Lina Vaičikauskiene, Lina Snegiriovienė ir Odeta Kuizinienė.

Magija®

Magija - pripažintas Europoje
purios varškės sūrelio skonis!

84,5%

VARŠKĖS
masė sudaro net 84,5%

PURIOS VARŠKĖS
TECHNOLOGIJA

varškė sūrelis gaminamas
pagal pažangiausią patentuotą
technologiją

KAKAVINIS GLAISTAS
gamintas iš kruopšiai
atrinktos kakavos rūšies

Superior
taste
AWARD

ŠOKOLADINIAI
SURELIAI
vėriniai ai si. tikro
šokolado gabaliukai

BE MAISTO PRIEDŲ
nenaudojami dirbtiniai
arab. izatoriai ir konservantai

Stebuklingo skonio akimirka!

NAUJIENA

Ekologiškas jogurtas „Dobilas“ su citrinomis ir imbieru — tikras skonių, vitaminų, kokybės ir energijos pliūpsnis

Pikantiškas imbiasas, geltonskruostės citrinos ir natūralus ekologiškas jogurtas tarsi stebuklingas burtažodis nuveja vis labiau rudenėjančių dienų darganas. Šis derinys — tai ne tik geros savijautos šaltinis, bet ir tikrų tikriausia skonių bei energijos bomba. Juo gera mėgautis pusryčiaujant, radus laisvą minutę tarp darbų ar panorėjus ko nors dangiškai lengvo, švelniai saldaus ir tuo pačiu sušildančio. Vos šaukštas jogurto sugrąžins jėgas, nuspalvins mintis bei privers patikėti gyvenimo laime.

Skonio burtais

Atnaujintoje ekologiškų pieno produktų grupėje „Dobilas“ — tikras skonių, vitaminų, kokybės ir energijos pliūpsnis, nes „Žemaitijos pieno“ technologai natūralų jogurtą praturtino vaisinių priedu, kurio sudėtyje yra citrinų bei imbiero. Naujame ekologiško jogurto „Dobilas“ indelyje — ne tik unikalus skonių receptorių pamaloninantis derinys. Jame nėra jokių maistinių priedų, žymimų raiščių, genetiškai modifikuotų organizmų, krakmolo bei želatinos. Kremtinė konsistencija pasiekama, pridėdam žmogaus organizmo lengvai įsisavinamų ypač aukštos kokybės pieno baltymų bei gerųjų bakterijų.

Šis gardus maistingas jogurtas su visais jame slypinčiais vitaminais, mineralais ir puikiais skoniais tiks bei patiks visai šeimai: pasmalniausiai mėgstančiai ir aktyviai gyvenančiai jaunajai kartai, tarp nesibaigiančių darbų įsisukusiems tėvams ir, žinoma, sveika-

ta besirūpinantiems seneliams.

Paragavus šio jogurto, kūną užlieja lengvumas. Maloni citrinos rūgštelė ir sodrus imbiero aitrumas, regis, užpildo visą kūną, aplanko neregėtas polėkis. Užplūdusi energija ragina džiaugtis gyvenimu, bendrauti ir įgyvendinti slapčiausius norus. Nejučiomis mintyse dėliojasi neįtikėčiausi scenarijai: žvarbiose rudens balose nerūpestingai besitaškantys vaikai ar riedlente virtuosiškai manevruojantis senolis... Skamba neįtikėtina?...

Trys viename

Pasauliui žinomos sveikatinančios imbiero, citrinos ar natūralaus jogurto savybės, o jų derinys tik papildoma ir sustiprina vienas kito teigiamą poveikį. Imbiasas su citrina nuo seno vartoti tiek kulinarijoje kaip prieskonis, tiek ir liaudies medicinoje — kaip gydomoji, imunitetą stiprinanti priemonė.

Pasak senosios Tibeto medicinos,

imbiasas priskiriamas prie karštųjų medžiagų, kurios sušildo, stimuliuoja kraujotaką ir pagreitina medžiagų apykaitą, taip pat turi kitų gydomųjų savybių. Ajuurvedos išminčiai teigė, kad gabalėlis imbiero šaknies „ižiebs ugnį kūne“. Citrina sutinkama beveik kiekvienos šeimos namuose — ar tai būtų vaistinė dalis kovai su pirmaisiais peršalimo simptomais ir energijos stygiu, ar nepamainomas virtuvės ingredientas, pagerinantis patiekalo skonį, išvaizdą ir aromata. Stiprios antibakterinės, antivirusinės ir imuninės sistemos stiprinančios savybės prisideda prie jaunatviškos energijos bei puikios savijautos recepto. Be to, „skonių katalizatoriumi“ žaismingai vadinama citrina padeda išryškinti kitų produktų skonines savybes. Ji sušvelnina aitrumą ir atskleidžia subtilią saldumo pusę, todėl su imbieru — idealiai tinkantis derinys.

Na, ir, žinoma... natūralumu užburiantis aksominis tirštus ekologiškas jogurtas, kurio švelniai rūgštus skonis slepia maistingas bei žmogaus organizmui itin naudingas medžiagas.

Jogurtas — vertingas baltymų šaltinis. Būtent baltymai reikalingi kūno energijai ir raumenų masei išsaugoti, o kartu su jame esančiu kalciumu būtini palaikant normalią kaulų būklę.

Nuolat rūpinantis savimi ir mėgau-

jantis gardžiu jogurtu bei jame slypinčiomis naudingomis medžiagomis, jokie iššūkiai nebus baisūs. Ar tai būtų žvarbus rudens oras, ar ak-

tyvi fizinė veikla, ar spontaniškas nuotykis su anūkės riedlente — visa tai įveiksite su pasimėgavimu.

<http://www.zpienas.lt/dobilas/receptai>

Įdomu žinoti...

* Imbiasas žavi ne tik dėl puikių medicininių rekomendacijų, bet ir dėl maloniai aitraus skonio. Imbiasas puikiai atskleidžia visų sudedamųjų dalių subtilybes, leidžia pajusti darnią visumą ir kiekvieną akcentą atskirai.

* Šaukštas jogurto su citrina ir imbieru pagardins vaisių salotas, košes ar dar čirškančius keptus obuolius, pakeis įprastą grietinę ar uogienę valgant blynelius. Derės prie dar karšto medaus ar kavos biskvito, minkštųjų belgiškų vaflių. Ruošiant kepinus, į tešlą įmaišytas jogurtas suteiks nepakartojamo prieskonio, aksominio purumo bei minkštumo, ypač tiks ruošiant įvairiausius keksiukus.

Naujo skonio ekologiškas jogurtas „Dobilas“ — be krakmolo ir želatinos. Kremtinė konsistencija pasiekama, pridėdam aukštos kokybės ekologiškų pieno baltymų.

Imbiero, citrinos bei natūralaus jogurto derinys papildo ir sustiprina vienas kito teigiamą poveikį.

Antibiotikai piene

Antibiotikų būna karvių, gydomų antibiotikais arba šeriama pašarais (kombinuotaisiais, skirtais penimiems gyvuliams, premiksais) su antibiotikų priedais, piene, arba jų pridėjama į pieną, norint sumažinti bakterinį pieno užterštumą. Su pienu išsiskiria karvei į raumenis, tešmenį ar gimdą išvirkšti arba sušerti antibiotikai, kurie atsparūs aukštai temperatūrai ir pasterizuojant neinaktyvuojami.

Dr. Danguolė Urbšienė

Gyvulininkystės žinynas, LSMU
Gyvulininkystės institutas

Šaltinis www.pienoukis.lt

Antibiotikai stabdo pieno bakterinius procesus, todėl toks pienas netinka rauginiems pieno produktams ir sūriams gaminti, tiriant gaunami netikslūs bakteriologinio tyrimo (reduktazės) rezultatai. Be to, pakinta nuolat su maisto produktais antibiotikų gaunančių žmonių virškinimo trakto normalios mikrofloros rūšinė sudėtis (disbakteriozė), atsiranda antibiotikams atsparių bakterijų, kurių pasakui neveikia antibiotikų preparatai, taip pat žmogaus organizmas pasidaro alergiškas antibiotikams.

Pieno pramonės įmonėse superkamas pienas yra tiriamas dėl antibiotikų.

Antibiotikų vartojimo instrukcijoje būna nurodyta, kiek laiko po jų išvirkštimo antibiotikai išsiskiria su pienu. Toks pienas žmonių maistui nevertinamas (žiūrėti lentelę). Apie tai turi būti informuotas gyvulio savininkas.

Išlauka (karencijos laikas) yra nustatyta ne tik antibakteriniams vaistams, bet taip pat daugumai antiparazitinių, hormoninių vaistų, vitaminams A, D ir kitiems.

Kad būtų išvengta ekonominių nuostolių, ūkininkai, prieš pradėdami gydyti sergantį gyvulį, veterinarijos gydytojo ar vaistininko turėtų pasiklausti, kokia yra to ar kito vaisto išlauka pienui. Tik įvertinus ekonomines pasekmes, ga-

lima imtis gydyti. Reikia užsirašyti, kokios buvo atliktos procedūros, vartoti vaistai. Gydytas gyvulys turi būti paženklintas arba ties jo stovėjimo vieta pakabinama lentelė, kurioje būtų pažymėta gydymo pradžia ir pabaiga ar data, nuo kurios to gyvulio produkcija bus tinkama maistui. Reikia perspėti ir pagalbinius darbininkus, kad gydyto gyvulio produkcija nebūtų sumaišyta su sveikųjų. Kol nepasibaigusi išlauka, būtina išsaugoti veterinarijos gydytojo išrašytą receptą.

Pienas, turintis antibiotikų, neturi būti maišomas su sveikų karvių pienu. Jis turi būti išmelžiamas į atskirą indą ir virintas gali būti naudojamas gyvulių prieauglio maitinimui. Pieno pasterizavimas bei virimas tik nežymiai inaktyvuoja antibiotikus.

Inhibitorinių medžiagų nustatymui piene yra naudojama visa eilė komercinių testų: Delvotest P, Delvotest SP, Delvotest MCS, BR-Test, Valio T101, Charm, SNAP, Delvo-X-PRESS® BL-II, Penzym testas, Betastar ir kt. Minėti testai skiriasi vienas nuo kito jautrumu. Delvotest testai labiau jautrūs beta-laktaminių antibiotikų nustatymui, Valio T101 testas dešimt kartų jautresnis už Delvo ir LPT testus.

Patarimai norintiems turėti gausesnę bei produktyvesnę karvių bandą

Norint, kad pieno ūkis duotų norimos naudos, o jo savininkas būtų pajėgus išlikti ir konkuruoti žemės ūkio rinkoje, labai daug dėmesio būtina skirti bandos reprodukcijai. Labai svarbu teisingai suprasti ir įvertinti veiksniai, turinčius didžiausią įtaką reprodukcijos efektyvumo gerinimui.

Rita Samalionienė

Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos
Radviliškio rajono biuro
gyvulininkystės specialistė

Priežastys, sukeliančios karvių reprodukcijos problemas

Po sparnuota fraze: „be reprodukcijos – nebus produkcijos“ slypi prasminga išvada – bandos reprodukcijos proceso valdymas – viena svarbiausių bendros pieno ūkio vadybos dalių. Geri karvių bandos reprodukcijos rodikliai nulemia aukštą bandos produktyvumo lygį.

Sunku būtų surasti ūkį, kuriame nebuvo susidurta su bandos ar individualių karvių reprodukcijos problemomis. Tačiau jas laiku nustatčius ir pradėjus spręsti, rezultatai pagerėja. Kadangi daugelio bandų produktyvumas gana aukštas, tai apsunkina reprodukcijos problemų sprendimą, nes aukšto produktyvumo karvių organizmas jautriai reaguoja į šėrimo klaidas, netinkamas laikymo sąlygas ir pan.

Geras rezultatas, vertinant karvės reprodukciją, būtų, jei pavyktų pasiekti, kad ji veršiuotųsi kas 12-13 mėnesių. Jeigu gyvulys išskirtinai produktyvus (laktacijos primilžis 9000 kg ir daugiau), toleruotinas ir ilgesnis intervalas – iki 16 mėn., kadangi didėjant primilžiui, didėja karvės mitybiniai poreikiai, kuriuos vis sudėtingiau patenkinti.

Norint, kad karvė apsiveršiuotų kartą per metus, ji turi būti apvaisinta per 80-90 dienų po apsiveršavimo, tačiau nepatartina karvių sėklinti pirmąjį mėnesį po apsiveršavimo. Šiuo laikotarpiu karvės organizme natūraliai susidaro energijos trūkumas, todėl išsikreipia ir jos reprodukcinė fiziologija. Jei po atvedimo stengiamasi kuo anksčiau sėklinti, patiriama daugiau

nuostolių negu laukiant, kol karvės organizmas gebės visaverčiai funkcionuoti ir apvaisinti. Reprodukcijos sėkmę lemia daugelis ūkininkams gerai žinomų ir suprantamų dalykų. Tai ir rujos nustatymo klaidos – karvė neapsėklinta rujos metu, rujojanti karvė sėklinta netinkamu laiku – sėklinama per anksti arba per vėlai. Neatsakingai stebima bei užsirašoma informacija apie karvių reprodukciją, sėklinimo technologijos klaidos bei sėklinamos karvės sveikata (gimdos uždegimas, hormoninės sistemos sutrikimas, ankstyva gemalo žūtis ar pan.).

Mokslininkai, tiriantys reprodukcijos problemas karvių bandose, teigia, kad šiuolaikinių veislių karvėms būdingi neryškūs rujos požymiai. Pastebima, kad nuo 10 iki 40 proc. karvių apskritai neturi rujos požymių. Manoma, kad tai ir aukšto karvių produktyvumo, ir ta kryptimi nevykdomos selekcijos (atrankos) pasekmė.

Mokslininkai, tiriantys reprodukcijos problemas karvių bandose, teigia, kad šiuolaikinių veislių karvėms būdingi neryškūs rujos požymiai. Pastebima, kad nuo 10 iki 40 proc. karvių apskritai neturi rujos požymių. Manoma, kad tai ir aukšto karvių produktyvumo, ir ta kryptimi nevykdomos selekcijos (atrankos) pasekmė.

Rujos nustatymo ypatumai ganiavos metu

Vasarą, kai karvės ganamos ganyklose, normaliai rujojančių karvių rujų nustatymas stebėjimo būdu yra pakankamai patikimas. Tik reikia nepatingėti savo bandas apžiūrėti anksti ryte ir vakare, nes dažniausiai karvės rujoja nuo 7 val. vakaro iki 7 val. ryto. O jei karvių banda apžiūrima ir vidurdienį, tai tikrai yra galimybė laiku pastebėti iki 80 procentų rujojančių karvių.

Vienas iš rujos požymių – sumažėjusi pieno produkcija. Nustaty-

ta, kad ruja žymiai mažina vyresnių karvių produktyvumą, kiek mažiau jai reaguoja pirmavėsės. Rujojanti karvė ar telyčia dažnai būna nerami, daugiau juda, trypia užpakalinėmis kojomis, gulasi ir keliasi, dažniau šlapinasi, kilnoja uodegą, siekia laižyti šalia stovincias karves arba šokinėja ant kitų karvių. Tačiau pastarasis požymis gali ir suklaidinti, taip gali elgtis ir nerujojančios karvės. Tikresni rujos požymiai, kai karvė ramiai stovi, kitai ant jos šokant.

Vasarą susiduriama dar su viena problema – aplinkos temperatūros svyravimas. Reikia paminėti, kad rujų pasireiškimui itin neigiamai įtaką daro aukšta aplinkos temperatūra. Karščio stresas karves ištinka, kai temperatūra pakyla aukščiau +30°C. Tokio streso metu gyvulio organizme išsiskiria hormonas – adrenalinas, kuris slopina organizmo lytinių hormonų pusiausvyrą. Tokiu atveju karvė arba visai neruoja, arba ruja būna nežymi, arba – suruoja, bet neapsivaisina. Reprodukcijos sėkmę lemia ir teisingas gyvulių šėrimas. Jei netinkamas šėrimas pieno kiekiui atsiliepia tuoj pat, nes primilžis staiga sumažėja, tai reprodukcijos problemos prasižada gerokai vėliau ir jų tikrai neišvengsime, jei neįvertinsime neigiamo šėrimo klaidų poveikio reprodukcijai.

Raciono ypatumai, susiję su karvių reprodukcija, ganykliniu laikotarpiu

Kalbant apie karvių mitybos ypatumus, šėrimo specialistai dažniausiai linkę juos grupuoti pagal svarbą. Kaip pagrindinius mitybos normų rodiklius išskiria – pašarų saušiasias medžiagas ir energiją, išreikštą apykaitos energijos (AE) arba neto energijos laktacijai (NEL) vienetais – MJ. Labai svarbūs galvijų mitybos normų rodikliai yra žali baltymai, žali riebalai, žalia lašteliena, krakmolai ir cukrus. Trečioji mitybos normų rodiklių grupė – makroelementai Ca, P, S, Na ir Cl bei mikroelementai Cu, Co, I ir kt. Ketvirtąją mitybos normų rodiklių grupę sudaro vitaminai D, E ir vi-

Laikas (išlauka), kuriam praėjus po karvių gydymo antibiotikais bei kitais preparatais, pienas tinka žmonėms.

tamino A provitaminas – karotinas.

Dėl nesubalansuoto šėrimo karvės blogiau apvaisina, dažnesnis embrioninis mirtingumas. Nepakankamai šeriant, vyksta degeneraciniai ir funkciniai pokyčiai, sukeliantys nevaisingumą. Neigiamas energetinis balansas dviejų mėnesių laikotarpiu po apsiveršavimo sukelia kiaušidžių funkcijos sutrikimus, dėl kurių gali įvykti gimdos atrofiniai pokyčiai – tai itin dažna produktyvių karvių problema. Vėlesniame laktacijos tarpsnyje atsirandanti problema – per didelis energijos kiekis, gaunamas su pašarais, kai stengiamasi gauti maksimalius primilžius, neatsižvelgiant į gyvulio genetines galimybes. Dėl šios priežasties sumažėja vidaus sekrecijos liaukų veikla. Jei racionuose apykaitinės energijos perteklius būna ilgesnį laiką, gimda bei kiaušidės perauga riebaliniu audiniu, taip pat sutrinka hormonų balansas.

Karvių reprodukcinių funkcijų sutrikimas išsivysto, kai gyvulio organizmui trūksta baltymų. Kai trūksta virškinamųjų proteinų būna nepakankamai ryškiai išreikšta ruja, neįvyksta ovuliacija, sutrinka embriono vystymasis. Jei vis tik pavyksta apseklinti karvę, gimsta silpnas veršelis, sumažėja pačios karvės produktyvumas. Antra medžio pusė – baltyminių medžiagų perteklius racione. Tai irgi gali tapti bergždumo priežastimi. Tokio šėrimo raciono pasekmė – lytinių ciklų neritmingumas, dažnai kiaušialąstė neovuliuoja, todėl ir sėklinimai būna daugkartiniai ir nesėkmingi, formuojasi kiaušidžių cistos. Reprodukcijai svarbu pakankamas karvės organizmo aprūpinimas vitaminais A, E, D, makroelementais (kalciu, fosforu, natriu, kaliu), mikroelementais (jodu, variu, manganu, cinku, kobaltu). Riebaluose tirpstančių (A, E, D) vitaminų trūkumas lemia vėluojančias rujas po apsiveršavimo, gimdos gleivinės liaukų išsigimimą ir pan.

Vitaminas A palaiko normalią gleivinių fiziologinę būklę. Esant šios medžiagos trūkumui gleivinės suražėja, gimdos gleivinės liaukos

gali išsigimti, be to gali sutrikti ir mineralinių medžiagų apykaita. Vitaminas A karvių organizme ganykliniu laikotarpiu susidaro iš žoliniuose pašaruose esančio beta-karotino.

Kai trūksta vitamino E, sutrinka hipofizio, gaminančio folikulus stimuliuojantį hormoną, veikla, todėl spermatozoidams sumažėja galimybė apvaisinti kiaušialąstę. Vitaminas E karvių organizme nesintetinamas, todėl vienintelis jo šaltinis – pašarai. Kai jo trūksta, sutrinka karvių ruja, lytinių organų veikla, jos blogiau apvaisina, žuva daugiau embrionų. Daug vitamino E yra jaunoje žolėje.

Jei trūksta vitamino D, organizme neįsisavinamas kalcis, o viena iš karvių bergždumo priežasčių – fosforo ir kalcio apykaitos sutrikimai organizme. Šio vitamino pakankamas kiekis karvių organizme susidaro ganykliniu laikotarpiu, kai netrūksta saulėtų dienų.

Makroelementai ir mikroelementai taip pat labai svarbūs galvijų fiziologinėms, tuo pačiu ir reprodukcinėms funkcijoms palaikyti. Kiek organizmas pasisavina mineralinių medžiagų labai priklauso nuo daugelio veiksnių: gyvulio amžiaus, pašaro rūšies ir pan. Pvz., magnio iš šieno karvės organizmas pasisavina 25 proc., o iš jaunos žolės pavasarį – tik 10 proc. ar net mažiau, o tai gali sukelti ganyklinę tetaniją. Tarp mikroelementų, kaip ir makroelementų, yra tam tikras ryšys. Pavyzdžiui, kalis susijęs su natriu ir magniu. Kai kalio pašare daugėja (jauna žolė), reikia daugiau natrio bei magnio, todėl ganykliniu laikotarpiu reikia pasirinkti tam periodui skirtus mineralinius priedus su padidintu magnio, natrio kiekiu.

Laikotarpis, kai karvės ganosi lauke, labai teigiamai veikia jų organizmą, ir, be abejo, reprodukcines funkcijas. Šviežia žalia žolė – ne tik pigiausias ir maistingiausias galvijų pašaras ganykliniu laikotarpiu. Žolės savyje sukaupta beveik visų gyvuliams reikalingų medžiagų, todėl ganyklose laikomos karvės – ir produktyvesnės, ir sveikesnės.

Iš Lietuvos pienininkystės istorijos

Karvute žaloji...

Esame įpratę sakyti ir manyti, kad Lietuva žemės ūkio kraštas. Tačiau ką iš tiesų žinome apie Lietuvoje auginamus ir augančius augalus, gyvulius ir laukinius gyvūnus. Ką ir kaip augino prieš šimtą, du šimtus metų? Galvijai Lietuvos peizažą puošė nuo senų laikų.

Jurgita Ivinskienė

Pirmosios žinios — iš kryžiuočių žygių aprašymų

Auginamų galvijų, karvių skaičius visada svyravo: pasiturintys laikė daugiau, kiti mažiau. Dar prisimename XX a. aštuntą dešimtmetį, kai ganyklos buvo pilnos, šienaujami visi pakraščiai, o pasakui galvijų ėmė mažėti, vis daugiau atsirado nešienaujamų ir neganomų plotų.

Dabar suformuotos bandos, tačiau pavienių pieninių galvijų vis mažėja. Vis daugiau pieno primelžiama moderniuose ūkiuose auginamose bandose. Turėjo praeiti nemažai laiko, kol pieninių galvijų auginimas tapo verslu.

Kaimas — visada buvo gyvas organizmas. Jis keitėsi, nyko, atradęs kitas formas kėlėsi. Inovacijos ir naujos technologijos į mūsų kraštą ir anksčiau dažniausiai ateidavo iš Europos. Dvaras turėjo galimybes matyti Europą, parsivežti naujų ūkininkavimo idėjų, kurias taikė savo dvaruose, tačiau nuo dvaro neatsiejami ir valstiečiai. Vienaip ar kitaip naujovės paveikdavo ir jų gyvenimus.

Pirmosios rašytinės žinios apie laikomus galvijus mus pasiekia iš kryžiuočių žygių aprašymų. XIV a. pradžioje kryžiuočių žygius aprašinėjęs Vygandas Marburgietis tarp išgabento grobio mini arklius, jaučius ir karves. Kronikininkas nedaug ūkininių detalių pateikia, tačiau karo žygių gausa rodo, kad Lietuvos žemėse buvo ką plėšti. Nuo kryžiuočių plėšimų labiausiai kentėjo Žemaitija. Tačiau daug daugiau žinių apie ūkinį gyvenimą yra iš vėlesnių laikų.

Dvylos karvės

Išlikusiuose seniausiuose dokumentuose, dvarų inventoriuose, testamentuose, skolų raštuose, minimi galvijai, jų bandos, pastatai, įvairiausi ūkiniai įrankiai bei rakandai. XVI a. Lietuvoje buvo laikomi patys įvairiausi galvijai. Jau tada buvo atrenkami geriausi žirgai, formuojami veislynai. Žemės ūkio darbams naudojo jaučius, laikė karvių, avių, ožkų bandas.

Konstantino Jablonskio 1936 m. išleistoje knygoje „XVI amžiaus Lietuvos inventoriuose“ dvarų, valstiečių turto aprašymuose jau randame žinių apie laikomas melžiamas karves. Karvių skaičius labai skirtingas: valstiečiai laikė po vieną, dvi karves. Kai kuriuose dvareliuose laikomų gyvulių skaičius nedaug tesiskyrė nuo turtingesniųjų valstiečių. Tokiuose dvareliuose galėjo būti pora karvučių, tačiau didesniuose dvaruose laikė jau iki dešimties ar net daugiau. Jeigu karvės reikėjo maistui, tai avys — dar ir aprenkdavo. 1589 m. gruodžio mėnesį surašytame Telšių valsčiaus Luobos ir Gaurelių dvarų inventoriuose rašoma, kad Luobos dvare melžiamų karvių laikoma 11, o Gaurės — 5. Aunuvėnų ir Dubinių dvarų valdomų Jono Rudomino Dubianskio 1600 m. inventoriuose taip pat nurodomos melžiamos karvės, o Dubinių dvare laikoma netgi „Krowa holandarska“.

Galima tik spėti, kad kalbama ne apie vietinį galviją.

Apie Lietuvoje laikomas karves rašoma ir kitame leidinyje „Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kasdienis gyvenimas“: 1586 m. Upytėje gyvenusios bajorės Sofijos Gedušienės skunde nurodomas jos turtas: du namie auginti dvyli jaučiai ir dvi namie augintos dvylos karvės bei kt.

Lietuvių kalbos žodynas aiškina, kad dvylos — tamsiai rausvas galvijai. Rausvos spalvos galvijus šiandien mes vadiname žalais. Žodį žalas žodynas aiškina taip pat: tamsiai rausvas. Namie augintas — galime suprasti, kad jos neatvežtos, ne pirktos, o savo „prisaugintos“, kaip kadais žmonės sakydavo. Šiandien tarp senųjų lietuviškų karvių veislių yra ir žalos, ir šviesiai pilkos, kai kurių žmonių vadinamos dvyloomis.

Kiek vėlesniuose XVII a. vyskupo dvaro valdų išsamiuose aprašymuose nurodomas Žemaičių vyskupo ūkinis turtas. Raštininkai surašė konkrečiai viename ar kitame vyskupo dvare laikytus gyvulius, įvairius rakandus. Jau šiuose dokumentuose fiksuojama, kad vyskupo dvare buvo laikoma karvių banda. 1667 m. vyskupo pievose ganėsi 68 galvijai, iš jų 18 melžiamų karvių. Kiek pieno duodavo šios karvės, kokia jų veislė, spalva ir kokius produktus gaminavo vyskupo dvare, galima tik spėlioti.

Liepinės, kubilėliai, kibirėliai

Skelbiamuose dokumentuose minimi ir kiti buityje naudoti vertingesni daiktai. Minimi ir pieno indai: melžtuvės, kibirai, kubilaičiai, liepinės. Iš liepos išskobti indai medui, sviestui, taukams, sulai. Tokie liepinės atstojo ir kiekio matą. Liepinės aukštis nuo 25 iki 90 cm, dugno skersmuo 18-47 cm, viršaus skersmuo 16-37 cm.

Kiek XVI, XVII, XVIII a. karvės galėjo duoti pieno? Galima bandyti spėlioti sugretinus kai kuriuos duomenis: 1589 m. Telšių valsčiaus Luobės dvare buvo 11 melžiamų karvių ir tarp inventoriaus minimi 11 kubilėlių pienui, Gaurės dvare — melžiamos karvės 5, ir ūkyje yra 4 kubilaičiai pienui. Tradiciniai lietuviški kubilai buvo nuo 70 iki 130 cm aukščio. Kokio dydžio viename ar kitame dvare buvo naudojami kubilaičiai, lieka tik spėlioti. Greičiausiai buvo įvairių dydžių, kuriuos naudojo pienui. Juk ir anksčiau ne visą vasarą karvės duodavo vienodai pieno.

Mediniai dirbiniai buvo labiau įprasti nei kitokie, tačiau turtingesnieji turėjo įvairesnių indų. Pienui traukinti galėjo būti naudojami ir variniai puodai, sviestui sūdyti — įvairaus dydžio mediniai kubilėliai, bačkutės. Sūrius džiovindavo krepšiuose su dangčiais.

Įdomu ir tai, kad Žarėnų dvare sūriai jau daryti ir XVI a. Šias žinias pateikia aprašytas Žarėnų dvaro inventorių, kur išvardinti dvaro pastatai, gyvuliai, iš jų 6 melžiamos karvės ir nurodomi pieno produktai: sviesto trys akmenys ir

1908 metų atvirukas su karvių banda.

40 didelių kampuotų prizminių ir bei du (y wegliastych syrzy) sūriai.

Margininkų sviestas

Žvelgiant į XVIII a., labai įdomi situacija Salantų dvare. Dvaro raštininkas išsamiai aprašė šio dvaro ūkinį gyvenimą: darbus, įrankius, nurodytos pinigų sumos, darbininkų vardai. Tarp ponios Onos Vainienės įvairiausių ūkininių rakandų minimos pusstatinės, kubilukai sūriams sūdyti. Vietinis kubilus 1772 m. O.Vainienei padarė 15 alksninių kubilukų pienui. Kubilius darė ir šiam dvare naudojamas melžtuvės bei kibirus. Tarp įvairių kitų rykų yra ir metalinis skardinis kiaurasamtis pienui nugraibyti. Salantų dvare karvės buvo laikomos ne tik, kad aprūpintų dvarą pieno produktais, bet dalį pagamintų pieno produktų dvarininkė parduodavo. Pieno produktais buvo maitinama ne tik šeima ir namiškiai, bet ir atvykę dirbti meistrai. 1786 m. dvaro finansinėje ataskaitoje prie pajamų nurodomos pajamos už parduotus 35 kubilukus Margininkų sviesto, 21 kapą ir 9 sūrius, rūgpienį. Pieno produktais iš šio dvaro buvo prekiaujama ir vėliau: 1779 m. Liepojoje O.Vainienės žmonės pardavė iš Salantų dvarų priklausiusių Margininkų 11 ketvirtinių sviesto. Šis sviestas taip ir buvo vadinamas Margininkų. Sviestui sūdyti naudota Liuneburgo druska, kurią dvaras pirkdavo toje pačioje Liepojoje.

Kad Lietuvos turguose prekiauta pieno produktais, randame žinių ir prie turgaus rinkliavų. XVII a. pab. Vilniuje prekiauta sviestu. 1647 m. Vilniaus mieste tarp prekybininkų minimi 11 sūrių pardavėjų.

XVIII a. pab. 1780 m. Žagarėje paskelbtoje rinkliavų instrukcijoje nurodomi mokesčiai ir už parduodamus pieno produktus: nuo liepinės sviesto reikėjo mokėti 24 grašius, o nuo kapos (60 viene-

tų) sūrių — 10 grašių.

Prekyba pieno produktais nebuvo populiarė, tačiau vietinėje rinkoje jų galėjai rasti. Taigi XVII – XVIII a. jau prekiauta pieno produktais. XIX a. gyvenimas aprašytas plačiai, išlikę dvarų dokumentai leidžia geriau suvokti Lietuvos ūkinio gyvenimo raidą.

XIX a. pirmos pusės apibendrinančius duomenis pateikia apie gyvenimą Žemaitijoje rašęs Vladimiras Gadonas „Statistika...“. Prie Nemuno netoli Raseinių, anot V. Gadono, ganėsi galvijai labai panašūs į tuos, kurie ganosi Holšteino apylinkėse ar Prūsijoje. Telšių paviete galvijų mažiau ir jie panašūs į škotiskus, dalis galvijų panašūs į kalnų Škotijos galvijus — be ragų. Avys Žemaitijoje auginamos visuose pavietuose: vilna šiuurkšti, visuose pavietuose skirtingų spalvų: Raseinių paviete — baltos, Šiaulių — juodos, o Telšių — pilkos.

XIX a. vid. kitas Gadonų giminės atstovas Mykolas Gadonas aprašinėdamas Žemaitiją teigia, kad galvijų į užsienį niekas neparduoda, o viena melžiamą karvę, gerai ganoma ir žiema socialiai šeriama, per sviestą ir sūrius gali atnešti nuo keturių iki penkių sidabrinių.

Naudota literatūra:

- „Istorijos archyvas XVI amžiaus Lietuvos inventoriai“, surinko K.Jablonskis, Kaunas, 1936;
- „Dabartinės lietuvių kalbos žodynas“, Vilnius, 1993;
- „Lietuvos Didžiosios kunigaikštystės kasdienis gyvenimas“, Vilnius, Dailės akademijos leidykla, 2001;
- Vailkevičiūtė V., „Lenkų-lietuvių kalbų žodynas“, Vilnius, Mokslas, 1979;
- www.epaveldas.lt;
- „Naujoji Prūsijos kronika“, V.Marburgietis, Vilnius, 1999;
- „Tarybų Lietuvos enciklopedija“, 2 tomas, Vilnius, 1986;
- Gadonas V., „Statistika xięstwa žmudzkiego“, 1839, (rankraštis, lenkų k.);
- Gadon M., „Opisanie powiatu Telszewskiego w gubernii Kowienskiej w dawném xięstwie žmujdzkiem poużenego“, Wilno, 1846 (rankraštis, lenkų k.).

Skelbimai

Technika

Grūdų valomąją (kaina 550 Lt/159,29 Eur). Tel. 8~671 36135.

Mėšlo kratytuva, du priekabos 2PTS-13 kėbulus, grūdų traiškytuvą. Tel. 8~614 61269.

Vikšrinį buldozerį T 130 M (1986 m.), ratinį ekskavatorių ZEPPELIN ZM 214 (1989 m., 13,8 t), savivartę automašinę IVECO (su manipulatoriumi, 1989 m., 96 kw), ratinį ekskavatorių LIEBHERR (14 tonų). Tel. 8~670 39788.

Nebrangiai traktorius K 700 ir K 701 su frontaliniais kaušais. Tel. 8~655 75541.

Naują gamyklinį agregatą pašariniams šakniavaisiams, lapams, žolei smulkinti (trifazis, galima pakeisti į vienfazį). Kaina 750 Lt/217,22 Eur. Tel. (8~448) 68809.

Dvivaę lenkišką bulvių kasamąją (kaina 2000 Lt/579,24 Eur), diskinę žoliapjovę (kaina 1800 Lt/521,32 Eur). Tel. 8~616 83445.

Grūdų sėjamąją (4 m pločio), ritininį presą CLAAS-44, traktorių DEUTZ-FAHR DX-110, žolės pjaujamąją (3,2 m pločio). Tel. 8~616 96734.

Gerą traktorių T-40 AM, dviejų korpusų plūgą ir kultivatorių. Tel. 8~683 46211.

Gyvulius

13 metų darbinę kumelę (kaina 2100 Lt/608,2 Eur). Tel.: (8~448) 79137; 8~625 39139.

Grynavėsius Lietuvos juodgalvių ėriukus (9 mėnesių), avis mišrūnes, avienos skerdieną, melžiamas ožkas. Tel.: 8~616 24533; 8~698 39519.

7 metų stiprų stambų arklį, avis. Tel.: 8~604 06283; 8~600 40876.

Lietuvos juodgalvių veislės ėriavedžių bandą ir pašarus (banda veislinė, sukerpta, kontroliuojama, yra kilmės pažymėjimai, mokamos dvejios išmokos, ūkis ekologinis). Tel. 8~699 32846.

Dvi versingas telyčias (juodmargę-pieninę ir mėsinę), rugius, didelės bulves. Tel. 8~616 35861.

Kergiamas telyčias. Kaina sutartinė. Tel. 8~622 16223.

7 veršių karvę. Tel. 8~616 14583.

8 metų gerą darbinį arklį. Tel. 8~688 01260.

7 metų ramią darbinę kumelę (su dokumentais, kaina 3000 Lt/868,86 Eur). Tel. 8~606 25780.

Kitas prekes

Žeminius kvietrugius „Grenado“ (fasuoti po 50 kg). Tel.: 8~687 68040; 8~614 95072.

Vasarinius kviečius. Tel. 8~627 60865.

1,6 t cisterną su ratais vandeniui vežti. Tel. 8~614 38535.

Naminių broilerių ir mėsinų kalakutų skerdieną. Tel. 8~618 44028.

Baltina fermas. Tel. 8~657 90942.

45-ojo gimtadienio proga:

50-ojo gimtadienio proga:

55-ojo gimtadienio proga:

60-ojo gimtadienio proga:

65-ojo gimtadienio proga:

30 metų darbo sukakties proga:

25 metų darbo sukakties proga:

20 metų darbo sukakties proga:

15 metų darbo sukakties proga:

10 metų darbo sukakties proga:

30-ojo gimtadienio proga:

35-ojo gimtadienio proga:

40-ojo gimtadienio proga:

Rugsėjo 1-ąją vaikus pamalonino „Čia“ prekybininkai

Kitamet sukaks 10 metų, kai UAB „Čia Market“ prekybos tinklo parduotuvė „Čia“, esanti Dariaus ir Girėno gatvėje, vaikams Mokslo ir žinių dieną pateikia malonių staigmenų.

Vaikai smagiai leido laiką prie prekybos tinklo „Čia Market“ parduotuvių ir šiomet. Nuo „Čia“ lyderių Dariaus ir Girėno gatvėje stengėsi neatsilikti ir Žemaitės gatvėje įsikūrę prekybininkai. Vaikai žaidė įvairius žaidimus, piešė ant asfalto.

Moksleiviai džiaugsmingai šurmuliavo ir prie kitų „Čia“ parduotuvių, įsikūrusių Vilniaus bei Lygumų gatvėse, taip pat Rainiuose ir Tryškiuose.

Panašios šventės surengtos daugelyje šalies prekybos tinklo „Čia Market“ parduotuvių.

Vaikai pamaloninti saldžiomis ir kitokiomis dovanėlėmis. Visi išsiskirtė laimingi, šypsodamiesi, o prekybininkai tikisi, kad nuoširdi draugystė, prasidėjusi Mokslo ir žinių dieną, tęsis visus mokslo metus.

Vardan moksleivių sveikatos ir gerovės, prekybininkai pasiryžę propaguoti sveikus ir visaverčius produktus. Pasitelkiamos ir kepyklėlės. Vaikai patenkinti, kad gali pasistiprinti karštais sumuštiniais, picomis, atsigerti arbatos.

Vardan moksleivių sveikatos ir gerovės, prekybininkai pasiryžę propaguoti sveikus ir visaverčius produktus. Pasitelkiamos ir kepyklėlės. Vaikai patenkinti, kad gali pasistiprinti karštais sumuštiniais, picomis, atsigerti arbatos.

Vaikai pamaloninti saldžiomis dovanėlėmis.

Vaikai pamaloninti saldžiomis dovanėlėmis.

Tauragėje, Juozo Tumo Vaižganto gatvėje.

Tryškiuose, Telšių rajone.

Telšiuose, Žemaitės gatvėje.

Telšiuose, Dariaus ir Girėno gatvėje.

Leidžia: Lietuvos pieno ūkių asociacija.
Luokės g. 73, LT-87140 Telšiai.
Tel.: 8-444-22391, faksas 8-444-69210.
El.paštas: LPUA.info@gmail.com

Redakcinė kolegija: Rigilda Baniėnė;
Irena Baltrušaitienė;
Jolanta Bitinienė; Rimantas Banevičius;
Mindaugas Čėjuskas.

Spausdino Šiaulių „Titnago“ spaustuvė.
2 sp. l. Leidžiamas
nuo 1995-09-23, kartą per mėnesį.
Tiražas 3000 egz.